

Ἄρχιμ. ΔΙΟΝ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ Α' ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ
ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΗΣ ΡΟΥΘ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ πραγματοποιμένου).

Τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἐμπεριέχονται ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Ρουθ, φαίνεται ὅτι συνέβησαν, καθ' ἃ ἀναφέρεται ἐν ἀρχῇ τοῦ ἰδίου βιβλίου «ἐν τῷ κρίνειν τοὺς Κριτάς», ἐν τῷ καιρῷ δῆλον ὅτι ὅτε οἱ Κριταὶ ἔκρινον καὶ ἐκυβέροντων τὸν Ἰσραὴλ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ καὶ πρὸ τοῦ Σαούλ, τοῦλάχιστον δὲ πρὸ τοῦ Σαμουὴλ. Δὲν εἶναι ὅμως ἀκριβῶς καθωρισμένη ἡ χρονολογία τῆς συγγραφῆς, οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως. Ἡ πιθανώτερα καὶ ἀληθεστέρα γνώμη εἶναι, ὅτι συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου εἶναι ὁ Σαμουὴλ, ἐπομένως τὸ βιβλίον ἐγράφη ἐνωρίτερον πρὶν ἢ ὁ Δαυὶδ ἀναγορευθῆ ἑπισήμως βασιλεὺς, διότι οὐδὲν περὶ τούτου ἀναφέρει. Τὸ βιβλίον τῆς Ρουθ τιθέμενον μεταξὺ τῶν Κριτῶν καὶ τῆς Α'. τῶν Βασιλειῶν, δύναται νὰ θεωρηθῆ κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀρχαίων ἑβραίων, ὡς συνέχειά τις τοῦ βιβλίου τῶν Κριτῶν, καὶ ὡς εἰσαγωγή εἰς τὸ βιβλίον τῶν Βασιλειῶν. Ἡ ἀξιοπιστία, καὶ ἐπομένως ἡ θεοπνευστία τοῦ βιβλίου τῆς Ρουθ οὐδέποτε κατεπολεμήθη, ἀπεναντίας καὶ αὐτοὶ οἱ ὀρθολογισταὶ καὶ οἱ ἀσεβεῖς ἠναγκάσθησαν νὰ ὁμολογήσωσι τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν ἐξοχώτητα τοῦ βιβλίου τούτου, ἐπομένως καὶ τὴν θεϊότητα τούτου.

Ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ «τὸ βιβλίον τῆς Ρουθ ὅσον σύντομον καὶ ἂν εἶναι, λέγει τις τῶν ἑτεροδόξων, εἶναι καθ' ὑπερβολὴν πλούσιον, παρέχον ζωνεῖα παραδείγματα πίστεως, ὑπομονῆς, σοφίας, ἀγάπης, ἀφοσιώσεως καὶ εὐσεβείας, προσέτι δὲ καὶ ἀποδείξεις τρανὰς τῆς πατρικῆς Προνοίας τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος προστατεύει καὶ ἀνταμείβει τοὺς μετὰ πίστεως καὶ ἐλπίδος ἀφοσιουμένους εἰς αὐτόν». Ἐκτὸς δὲ τούτου τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι θαυμάσιον, ὡς πρὸς τὴν ἀφέλειαν καὶ τὴν ἀπλότητα. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἀσεβεῖς τοῦ τελευταίου αἰῶνος φιλόσοφοι. οἱ κακῶς ἐρμηνεύσαντες τελευταίως τὰς Ἀγίας Γραφάς, ἔγραψαν περὶ τούτου. Ὁ δὲ σφοδρότερος ἐξ αὐτῶν ἔγραψε περὶ αὐτοῦ παρρησίᾳ λέγων: «Ἡ ἱστορία τῆς Ρουθ ἐγράφη μετ' ἀφελοῦς καὶ περιπαθοῦς ἀπλότητος· οὐδὲν τοιοῦτον ἀπαντῶμεν οὔτε εἰς τὸν Ὁμήρον, οὔτε εἰς τὸν Ἡρόδοτον, τὸ ὁ-

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΑΔΕΛΦΑΙ

Ὡς ἂν τὴν γῆν τοῦ Οὐρανοῦ ὁ ὑετὸς ποτίζη, μετ' ἁλόην, ἄνθη εὖοσμα, καρποὺς αὐτὴν στολίξει, οὕτως, ὦ ἐπιμέλεια, μελέτη, ἐργασία ἐκ τῶν πηγῶν σας πρόοδος προορθεῖ καὶ εὐτυχία. Καθὼς δὲ βοῦν ὁ γεωργὸς ὑπὸ ζυγὸν ζευγνύει καὶ μετ' ἄροτρον τῆς γῆς τὸ ἔδαφος ρηγνύει, καὶ μετ' ἁλόην τὴν κάμνει καρποφόρον ἀποδιδούσαν πολλαπλῶς τοῦ κόπου του τὸν φόρον, οὕτως ὦ ἐπιμέλεια, μελέτη, ἐργασία τὰ ὄπλα ἔχουσαι τοῦ νοῦ τ' ἀνίκητα καὶ θεῖα τοσαύτας ἐμορφώσατε ἐκλάμπρους ἐπιστήμας τοσαύτας τέχνας εὗρετε ὠραίας καὶ χρησίμας. Τὰ μήκη συνετάμειτε τῶν τόπων καὶ τῶν χρόνων καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἐστήσατε τὸν πάγχρυσόν σας θρόνον. Ἐπεσαν θρόνοι δυναστῶν καὶ θρόνοι βασιλέων, ἔπεσε δύναμις κρατῶν ἀρχαίων τε καὶ νέων, ὑμᾶς πλὴν θέλει πάντοτε τιμᾶ ἡ Οἰκουμένη καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἀσάλευτος ὁ θρόνος σας θὰ μένη, ὅσον καιρὸν ὁ ἥλιος φῶς εἰς τὴν γῆν παρέχει καὶ τὴν ἰδίαν τροχίαν ἐν ὅσῳ διατρέχει.

ΧΡ. ΘΟΥΑΣ Γυμνασιάρχης

ποῖον νὰ συγκινή περιπαθῶς τὴν καρδίαν, ὅσον ἡ ἀπάντησις αὐτῆ τῆς Ρουθ πρὸς τὴν πενθερὰν της. «Θὰ πορευθῶ ὅπου ἂν πορευθῆς, καὶ ὅπου ἂν διαμείνης, θὰ διαμείνω μετὰ σου, ὁ λαός σου θὰ εἶναι λαός μου, καὶ ὁ Θεός σου Θεός μου» (Ρουθ Α' 16). Ὑπάρχει ὕψος ἐν τῇ ἀπλότητι ταύτῃ. Εἶπομεν πολλάκις ὅτι οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι καὶ τὰ ἦθη ταῦτα οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι μετὰ τῶν ἡμετέρων, εἴτε κατὰ τὴν κακίαν, εἴτε κατὰ τὴν ἀρετήν, εἴμεθα μακρὰν καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ κατὰ τὴν καλαισθησίαν. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὴ μάλιστα ἡ Πεντάτευχος, τὸ βιβλίον τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ καὶ τῶν Κριτῶν, εἶναι χιλιάκις διδακτικώτερα τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ Ἡρόδοτου».

Ἐὰν λοιπὸν οἱ μὴ πιστεύοντες ἀλλὰ χλευάζοντες καὶ κακῶς ἐξηγοῦντες τὰς Ἀγίας Γραφάς, ἐκστομίζουσι τοιαύτας λαμπρὰς περὶ τοῦ Ἱεροῦ βιβλίου τῆς Ρουθ ὁμολογίας καὶ μαρτυρίας, ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι καὶ πιστοὶ, οἱ μετὰ σεβασμοῦ καὶ εὐλαβείας ἀποδεχόμενοι τὴν θεϊότητα, τὴν ἀξιοπιστίαν καὶ τὴν θεοπνευστίαν τούτου, ὀφείλομεν ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ νὰ ὁμολογῶμεν τὸ κῦρος καὶ νὰ σεβώμεθα τὰ ἐν αὐτῷ, ὡς ὑπαγορεύματα καὶ μαθήματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Διότι τὸ ὕψος καὶ τὸ λεκτικὸν αὐτοῦ, οἱ λόγοι καὶ αἱ πράξεις, τὰ θεοσεβῆ συναισθήματα, τὰ ἦθη καὶ οἱ τρόποι τοῦ βίου, ὁ θεὸς καὶ ὑψηλὸς σκοπός, διὰ τὸν ὁποῖον ἐγράφησαν ἐν αὐτῷ τὰ πάντα, εἶναι ὅλων φυσικότητα καὶ μετὰ τοσαύτης ἀφελοῦς ἀπλότη-

τος, ὥστε εὐθὺς διεγείρουσι τὴν καρδίαν εἰς θερμότητα καὶ συμπάθειαν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὰ ἐξιστορούμενα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Ροῦθ φαίνονται πως μικρὰ καὶ ἀσήμαντα ὑπὸ ἀνθρωπίνην σχέσιν καὶ ἔποισιν, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο πρᾶγμα ἀποδεικνύει τὴν θειότητα αὐτοῦ, ὅσον ἡ ὑποκρυπτομένη λαμπροτάτη ἀλήθεια ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς ἀπλότητος καὶ τῶν θλίψεων τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Ἐκ τῶν νομιζομένων σήμερον σπουδαίων συγγραφέων οὐδεὶς βεβαίως ἤθελέ ποτε ἀναλάβει νὰ διαπραγματευθῇ τοιαύτην ταπεινὴν ἱστορίαν. Λιότι οὐδεὶς θὰ ἔκρινεν ἄξιον ἑαυτοῦ νὰ πραγματευθῇ γεγονὸς ἐλάχιστον παρουσιάξον ἐνδιαφέρον. Ἐξ ἅπαντος λοιπὸν ἔμπνευσις θεία ἐπενήργησεν καὶ ἐνέπνευσε τὸν ἱερὸν συγγραφέα νὰ συντάξῃ τὸ βιβλίον τοῦτο, τὸ μὲν διὰ νὰ ἐξιστορήσῃ τὴν γενεαλογίαν τοῦ Λευρωτοῦ, ἐν ᾗ ἡ εὐσεβὴς Ροῦθ κατέχει ἐπίσημον θέσιν, τὸ δὲ διὰ νὰ παράσχῃ ἠθικὰς νουθεσίας καὶ παραινέσεις, ὡς λέγει ὁ μακάριος Θεοδώριτος, πρὸς τοὺς πιστοὺς. Ἡ ἱστορία τῆς Ροῦθ καθ' ἑαυτήν, λέγει, εἶναι ἐπωφελεστάτη διὰ τοὺς γιννώσκοντας νὰ ἐπωφεληθῶσιν ἐκ τῶν ἀμμιήτων εὐσεβῶν παραδειγμάτων πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς αὐτῶν. Ταῦτα πάντα θὰ ἀποδείξῃ ἡ ἐπακολουθοῦσα ἐρμηνεῖα τοῦ ἱεροῦ κειμένου.

(Ἀκοουσιεῖ).

ΣΤΗΛΗ ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ Ἡ ΦΕΒΡΩΝΙΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος).

«Ἄς ὑπάγωμεν νὰ τὴν ἴδωμεν, εἶπον οἱ δύο φίλοι καὶ ἀνέβησαν ταχέως τὴν κλίμακα τῆς οἰκίας. Ἄμα εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιον, εἶδον τὴν Φεβρωνίαν καθήμενην ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ πλησίον αὐτῆς σεβάσιμον ἱερέα παρηγοροῦντα καὶ ἐνθαρρύνοντα αὐτήν.

Ἡ Φεβρωνία ἀνεγνώρισε πάραυτα τοὺς εὐεργέτας αὐτῆς, καὶ προσηλώνουσα τοὺς ἐσθεσμένους πλὴν ὠραίους αὐτῆς ὀφθαλμούς, ἐφαίνετο ὅτι διὰ τοῦ θλέμματός ἤθελε νὰ εἰπῇ πρὸς αὐτοὺς πολλὰ πράγματα. Ὁ Ἀλέξανδρος πλησιάζας αὐτήν «Ἀκριβή μου κόρη, τῆ λέγει, δὲν θ' ἀποθάνῃς· δὲν εἶναι ἀληθές· Θέλωμεν πράξει τὸ κατὰ δύναμιν ὅπως σὲ σώσωμεν». «Εἶναι περιττόν, ἀπεκρίθη ἡ Φεβρωνία, ὁ πατήρ μου μετέστη ἀπὸ τῆς προσαίρου ζωῆς εἰς τὴν αἰωνιότητα, καὶ ἐγὼ θὰ ὑπάγω ἐντὸς ὀλίγου εἰς συνάγησιν τῶν γονέων μου».

—Ἀλλὰ πῶς ἤξεύρεις ὅτι μετὰ τὸν θάνατόν σου θὰ ὑπάγῃς εἰς τοὺς οὐρανοὺς;

—Πῶς τὸ ἤξεύρω; Εἰς καλὸς πατήρ καὶ μία καλὴ μήτηρ δὲν ἀπαύσιον οὐδέποτε τὰ τέκνα των καὶ οὐδέποτε ψεύδονται, ἰδίως τὴν στιγμήν τοῦ θανάτου των. Οἱ τελευταῖοι λόγοι τῶν γονέων μου ὑπῆρξαν ἡ ὑπό-

σχέσις γῆς αἰωνίου ζωῆς, ἣν θ' ἀπολαύσω μετ' αὐτῶν εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

—Παύλόν, κόρη μου, νὰ ἠπατήθησαν. Πῶς ἠδύνατο νὰ σοὶ ὑποσχέσῃσι τὴν αἰώνιον ζωὴν; Μήπως εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν των νὰ σοὶ τὴν δώσωσιν;

—Ἄ, κύριε, ἐὰν εἴχετε ἀναγνώσει τὸ Εὐαγγέλιον, ἠθέλετε μ' ἐννοήσει. Δὲν δύναμαι νὰ ἐμιλήσω περισσότερο, ἀλλ' ἐὰν δὲν ἀπατώμαι, ὁ φίλος σας μ' ἐννοεῖ καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ σας ἐξηγήσῃ τὴν ἰδέαν μου.

—Ἐννοεῖς τίποτε εἰς αὐτά; λέγει ὁ Ἀλέξανδρος, στραφεὶς πρὸς τὸν φίλον του.

—Νομίζω πῶς ἠγγόγησα καλῶς τὴν ἰδέαν τῆς Φεβρωνίας. Βεβαίως οἱ γονεῖς τῆς δὲν χαίρουσι τὸ δικαίωμα νὰ τῇ δώσωσι τὴν αἰώνιον ζωὴν, ἀλλ' οὗτοι ἐθεβάσισαν αὐτὴν ὅτι ὁ Θεὸς χορηγεῖ τὴν αἰωνιότητα εἰς ἐκείνους, οἵτινες πιστεύουσι καὶ πράττουσι ὅσα ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τοῦ Εὐαγγελίου σου λέγει. Πᾶσα ἡ Ἰσραὴλ εἶναι πλήρης τοιούτων διαθεσάσεων. Ἡ Φεβρωνία λοιπὸν δὲν στηρίζει τοὺς λόγους αὐτῆς ἐπὶ τῶν γονέων τῆς, ἀλλ' εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Εὐαγγελίου. Δὲν ἔχει οὕτω, καλὴ μου κόρη;

—Μάλιστα, κύριε.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἴστατος σκεπτικὸς. Ἡ Φεβρωνία ἐξηγητημένη ἐπιθύρησε τότε τοὺς ἐξῆς λόγους: «Μὴ φοβῆθαι τὸ μικρὸν ποίμνιον ὅτι ἠυδόκησεν ὁ Πατήρ ἡμῶν δοῦναι ἡμῖν τὴν βασιλείαν.—Πορευόμεθα ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἐτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἑμαυτόν· ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ἦτε.»

Ἐν τῇ λέγειν ταῦτα τὸ πρόσωπόν τῆς ἔλαμψεν ἀπὸ χαρᾶν, ἐνῶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐξηκολούθει νὰ μένη πάντοτε σωτηγλὸς καὶ σύννοος.

—Περίεργον! εἶπε στραφεὶς πρὸς τὸν φίλον του, πῶς ἡ μικρὰ αὕτη κόρη, ἣτις στερεῖται παντὸς πράγματος, νὰ εἶναι τόσο ἐντυχῆς, ἐνῶ ἐγὼ ἀπεναντίας νὰ εἶμαι τόσο δυστυχῆς;

—Τοῦτο προέρχεται, ἀπεκρίθη ἡ Φεβρωνία, διότι κατέχω ἐν τῇ καρδίᾳ μου τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Ὡ! ἀνοίξατε καὶ σεῖς τὴν θύραν τῆς καρδίας σας εἰς τὸν Σωτήρα, ὅστις κρούει, καὶ τότε θὰ εἰσθε ἐτυχῆς καὶ εὐχάριστοι.

—Ἀλλὰ πῶς κατώρθωσες νὰ δεχθῆς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν;

—Αὐτὸς μ' ἐξήτησε καλῶς τώρα ζητεῖ ὑμᾶς. Αὐτὸς ἔκρουεν εἰς τὴν καρδίαν μου, ὅπως κρούει καὶ εἰς τὴν ἰδικήν σας. Ἐγὼ ἤμωξ δὲν τὸν ἀπέκρουσα, ἀλλὰ τὸν ὑπεδέχθην μετὰ χαρᾶς, καὶ εἰς ἀμοιβὴν μοὶ ἔδωκε τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν καρτερίαν.

Ἡ Φεβρωνία ἀφοῦ εἶπε ταῦτα ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐφαίνετο ὡς νὰ ἐκοιμᾶτο.

—Ἐ! λοιπὸν φίλε μου, λέγει ὁ Θεόδωρος, ἐξακολουθεῖς νὰ ἐπιμένῃς εἰς τὰς ἰδέας σου καὶ νὰ λέγῃς ὅτι ἡ πίστις καὶ ἡ ἐλπίς εἶναι πράγματα φαντασιώδη καὶ ἀνόπαρτα;

—Ὅχι, ἀκριβέ μου Θεόδωρε, θὰ ἔδιδον ὅλην τὴν περιουσίαν μου, ἐὰν ἤμην εἰς τὴν θέσιν τῆς μικρᾶς ταύτης κόρης.

—Δὲν ὀφείλεις νὰ δώσῃς τίποτε, ἀλλὰ πρέπει νὰ μεταβάλλῃς γνώμην καὶ νὰ μὴν ἀντιπράττῃς πλέον εἰς